

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDS SMÅGRISE – DECEMBER 2014

NOTAT NR. 1503

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter frilandskonceptet og er gældende fra og med uge 51, 2014.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 15. JANUAR 2015

Dyregruppe: Søer, Smågrise og Slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi

Et stigende Frilandsgrise-tillæg betyder, at tabellen bagerst i notatet er ændret. Grundlaget er uændret i forhold til Notat 1441 fra d. 10. december 2014.

Sammendrag

Resttillæg for godkendte frilandsgrise blev 0,8 kr./kg i regnskabsåret 2013/2014 ifølge årsberetningen for Friland A/S, hvilket var en ændring på 0,8 kr./kg i forhold til året før. Dette resttillæg er gældende indtil uge 51, 2015. Det øvrige grundlag er uændret i forhold til forrige udgave.

Den beregnede Smågrisenotering for Frilandssmågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer, baseret på Friland A/S's noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en

9 kg smågris, 30 kg smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte, hvilken eller hvilke noteringer, samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise, som f.eks. halvørner, grise med brok, samt grise der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af salmonella i slagtesvine- og eller sobesætningen.

Sundhedstillæg

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der smågrisepræmis og diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocentkrav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise og slagtesvineproducent, og dette gøres ved at opgøre, hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin er afhængig af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 500 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin, i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme, via den beregnede smågrisenotering, som foregår hver uge.

Resttillæg for frilandsgrise blev 0,80 kr./kg i regnskabsåret 2013-2014 ifølge årsberetningen for Friland. Dette resttillæg er gældende fra uge 51, 2014 til uge 50, 2015, hvor et nyt resttillæg for regnskabsåret 2014/2015 vil blive indlagt i grundlaget.

Forudsætninger

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger som i den almindelige beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som f.eks. produktivitet, arbejdsforbrug, byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Table 1. Forudsætninger effektivitet friland

Sohold	2010/2011	2011/2012	2012/2013	Gældende
Søer				
Besætninger				6
Søer i alt				3.128
1. lægs %	21	25	25	23
Døde søer %	10	10	10	10
Spildfoderdage/kuld				14,5
Laktationsperiode søer/kuld				33
Kuld/årsso				2,23
Fravænnede grise/kuld				11,03
Fravænnede grise/årsso	23,4	24,0	24,33	24,60
Sofoder pr. årsso*) FEso	1.750	1.775	1.925	1.950
Smågrise	2010/2011	2011/2012	2012/2013	Gældende
Smågrisefoder FEsv (9-30 kg)	1,98	2,00	1,96	2,11
Dgl. tilvækst 9-30 kg, gram/dag				442
Døde smågrise %	3,7	2,9	3,6	3,7
Slagtesvin	2010/2011	2011/2012	2012/2013	Gældende
Besætninger				10
Producerede svin				59.521
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8	85,0
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94	2,96
Daglig tilvækst 30-slg, gram/dag	920	895	864	894
Kødprocent	59,5	59,5	59,7	59,7
Døde/kasserede slagtesvin %	5,5	5,1	5,0	5,0

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Noteringer

Nedenstående oplysninger om godkendelsesprocent og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilandssmågrise.

Tabel 2. Afregningsstatistik for Frilandsgrise

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	2011-2012	2012-2013	Gældende
Slagtesvin, slagtevægt i kg	84,6	84,8	85,0
Søer og gylte, slagtevægt i kg	190	188	185
Godkendte slagtesvin 80-92,9 kg, %	71,0 %	72,5	72,5
Godkendte slagtesvin 77-77,9 kg, %	5,7 %	5,5	4,8

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillæg findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i basisvægten 80-92,9 kg slagtevægt. Der henvises til appendiks for at se denne tabel.

Udover markedstillæg kan der være ekstra resttillægsbetaling for godkendte Frilandssvin. Disse fremgår af tabel 3. Resttillægget forudsætter, at grisen har fået et frilandsgrisetillæg. De 80 øre/kg i 2013/2014 ganges derfor med 77 %.

Tabel 3. Resttillæg for frilandsgrise i kr./kg for godkendte Frilandsgrise

Regnskabsår	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Resttillæg kr./kg	0,55	0	0,80

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

12,8 timer pr. årsso indtil fravæning

0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 min.)

0,30 time pr. slagtesvin (18 min.)

Arbejdslønnen er baseret på lønftaleforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger

Foderpriser

Smågrise foder er 1 øre/FEsv dyrere pga. specielle foderkrav ved Friland i forhold til konventionel. Alle øvrige blandinger forudsættes at kunne handles til samme priser som i konventionel.

Tabel 4. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	Gældende
Jordleje sohold kr./ha	4.000	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årssø	160	160	160	160
Energiforbrug pr. årssø, kWh	150	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris, kWh	9	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14	14
Halmpris pr. kg	0,50	0,55	0,50	0,5
Udkørsel af gylle, kr./pr. m ³	20	20	16	16

Halmforbrug tager højde for typen og fordelingen af stalde, som p.t. benyttes for friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågrise-stalde er uisolerede, blev resultatet 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen.

Tabel 5. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	Gældende
Løn i pris pr. time	165	165	170	170
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årssø indtil fravæning	385	410	410	380
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg	5	5	4	3
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin	6	6	6	6

*) For disse omkostningstyper henvises til [Grundlaget for Den beregnede Smågrisenotering](#)

Stipladspriser

Etableringsomkostning i soholdet og smågrise- slagtesvinestalde er pristalsreguleret med ca. 2 procent i forhold til 2013 priser og er vist i tabel 5.

Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Tabel 6. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011-2012	2012-2013	Gældende
Stalde til søer kr. årsso, se eksempel på investering	11.300 kr.	11.540	11.770
Smågrise kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125 kr.	2.120	2.160
Slagtesvinestalde kr. pr. stiplads fra 30 kg	3.990 kr.	4.230	4.310
Afskrivningsperiode, bygninger	25 år	25 år	25 år
Afskrivningsperiode, inventar, hytter	10 år	10 år	10 år
Afskrivningsperiode, inventar smågrise og slagtesvin	12,5 år	12,5 år	12,5 år
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	70 %	70 %	70 %
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	30 %	30 %	30 %
Gennemsnitlig betalt rente	3,6 %	3,9 %	3,9 %

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 procent af nyprisen på en råbygning og 3 procent af nypris på inventaret.

Tabel 7. Eksempel på etableringsomkostning for Friland sohold, 500 årssøer, forudsat markbrug ved siden af

	Enheder	Pris pr. enhed	I alt, 1000 kr.
Farehytter	160	9.000	1.440
Drægtighedsstald	372	8.240	3.065
Hegn	1	309.000	309
Vogne	1	154.500	155
4-hjuls motorcykel	1	51.500	52
Traktor m. frontlæsser	1	257.500	258
Foder + vand	1	515.000	515
Prisregulering fra 2013/2014			92
Investering i alt, kr.			5.885

Beregning af smågrisetillægget

Den ugentligt beregnede notering sørger for, at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve frilandsgrisetillægget.

Pris for en 9 kg frilandsgris = 7 kg smågrise notering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg.

Merbetalingen ved frilandsgriseproduktion fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold til almindelige svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg og slagting for begge typer produktion og er baseret på et årgennemsnit. Den samlede meromkostning i forhold til konventionel steg fra 223 kr./frilandsgris til 232 kr./frilandsgris. Fordi fremgangen i soholdet er mindre ved Friland end i konventionel, øges andelen af meromkostningen ved 30 kg fra 49,3 % til 55,2 %.

Tabel 8. Meromkostning og fordeling 2013/2014 ved et markedstillæg på 3,7 kr. pr. kg i (80-92,9 kg)

	Friland	Alm	Difference	% af meromk.
9 kg	353	266	87	37,5
30 kg	538	410	128	55,2
30 kg slgt.	674	570	104	44,8
Samlede omkostninger	1212	980	232	

Ved et markedstillæg på 3,7 kr. pr. kg i bedste vægtklasse bliver det gennemsnitlige tillæg for alle slagtesvin på 239 kr. /slagtesvin, men fra dette skal der fratrækkes ca. 7 kr./slagtesvin pga. lavere kødprocentafregning i forhold til konventionel. Der er i alt 232 kr./frilandsgris til at fordele ud fra meromkostningsfordelingen beskrevet i tabel 7.

Tabel 9. Tillæg/fordeling beregnet ved et markedstillæg på 3,7 kr. pr. kg for godkendte grise mellem 80-92,9 slagtevægt

	% andel af merudbetaling	Andel i kr. ved givent markedstillæg
9 kg	37,5 %	87,11
Ved 30 kg, smågriseproducent	55,2 %	128,16
30 kg- slgt.	44,8 %	104,13
Merværdi til udbetaling i alt, kr./frilandsgris		232,30

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvorn, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 procent, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

84,6 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.
F.eks. 84,6 kg × kr. 3,04 = 257 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Derudover bør der korrigeres for sundhed:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilands smågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, mobil: 2342 4213, bobastian@mail.dk
Ca. 500 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgrise
- Torben Langer, Ringkøbingvej 2 B, 7500 Holstebro, tlf.: 9740 6126, mobil: 2016 6126,
ktlanger@dlgmail.dk
Ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, mobil: 2196 6915,
enghave@mvp.net
Produktion af ca. 3.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Kenn Jensen, Bjørslevvej 11, 6920 Troldhede, tlf.: 9719 4195, mobil: 4058 4195, gk-jensen@fibermail.dk
Produktion af ca. 17.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 17.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, direkte, tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831, jpna@friland.dk
- Konsulent Tove Serup, Videncentret for Landbrug, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, tlf.: 8740 5000,
tos@vfl.dk
- Michael Groes Christiansen, Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.: 3339 4333, mobil: 5135 9333, mgc@lf.dk

<i>Smågrise</i>	<i>Frilandsgrise tillæg pr kg til noteringen (80-92,9 kg slg.); gældende fra uge 51, 2014</i>														
<i>vægt i kg</i>	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	5,1
9	107	109	112	114	117	119	122	124	127	129	131	134	136	139	141
10	109	112	114	117	119	122	124	127	129	132	134	137	139	142	144
11	112	114	117	119	122	124	127	130	132	135	137	140	143	145	148
12	114	117	119	122	125	127	130	132	135	138	140	143	146	148	151
13	116	119	122	124	127	130	133	135	138	141	143	146	149	151	154
14	119	122	124	127	130	133	135	138	141	143	146	149	152	154	157
15	121	124	127	130	132	135	138	141	144	146	149	152	155	158	160
16	124	126	129	132	135	138	141	144	146	149	152	155	158	161	164
17	126	129	132	135	138	141	143	146	149	152	155	158	161	164	167
18	128	131	134	137	140	143	146	149	152	155	158	161	164	167	170
19	131	134	137	140	143	146	149	152	155	158	161	164	167	170	173
20	133	136	139	142	145	149	152	155	158	161	164	167	170	173	176
21	136	139	142	145	148	151	154	157	161	164	167	170	173	176	179
22	138	141	144	148	151	154	157	160	163	167	170	173	176	179	183
23	140	144	147	150	153	157	160	163	166	170	173	176	179	182	186
24	143	146	149	153	156	159	163	166	169	172	176	179	182	186	189
25	145	149	152	155	159	162	165	169	172	175	179	182	185	189	192
26	148	151	154	158	161	165	168	171	175	178	182	185	188	192	195
27	150	153	157	160	164	167	171	174	178	181	185	188	191	195	198
28	152	156	159	163	166	170	173	177	180	184	188	191	195	198	202
29	155	158	162	165	169	173	176	180	183	187	190	194	198	201	205
30	157	161	164	168	172	175	179	183	186	190	193	197	201	204	208
31	159	163	166	170	174	177	181	185	188	192	196	199	203	207	210
32	161	165	168	172	176	180	183	187	191	194	198	202	206	209	213
33	163	167	170	174	178	182	186	189	193	197	201	204	208	212	216
34	165	169	172	176	180	184	188	192	195	199	203	207	211	214	218
35	167	171	175	178	182	186	190	194	198	201	205	209	213	217	221
36	169	173	177	180	184	188	192	196	200	204	208	212	215	219	223
37	171	175	179	182	186	190	194	198	202	206	210	214	218	222	226
38	173	177	181	185	189	193	197	200	204	208	212	216	220	224	228
39	175	179	183	187	191	195	199	203	207	211	215	219	223	227	231
40	176	181	185	189	193	197	201	205	209	213	217	221	225	229	233
41	178	183	187	191	195	199	203	207	211	215	220	224	228	232	236
42	180	185	189	193	197	201	205	209	214	218	222	226	230	234	239
43	182	186	191	195	199	203	208	212	216	220	224	229	233	237	241
44	184	188	193	197	201	205	210	214	218	222	227	231	235	239	244
45	186	190	195	199	203	208	212	216	220	225	229	233	238	242	246
46	188	192	197	201	205	210	214	218	223	227	231	236	240	244	249
47	190	194	199	203	208	212	216	221	225	229	234	238	243	247	251
48	192	196	201	205	210	214	219	223	227	232	236	241	245	249	254
49	194	198	203	207	212	216	221	225	230	234	239	243	248	252	256
50	196	200	205	209	214	218	223	227	232	236	241	245	250	255	259

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 40 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@lf.dk

en del af

Landbrug & Fødevarer

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.